

(d'una forma com *crepis o *crēpa). Valdria més, doncs, deixar aquestes bases reconstruïdes, com ja va aconsellar-ho Wartburg (ARom. iv, 1920, 268), proposant també CRIBELLUM: «le changement de signification serait le même que pour les nombreux dérivés de CRATIS qui prennent en France le sens de 'fente'».

Verament no tindria dubtes, si no fos per l'existència de formes en -ill, amb gran arrelament en valencià (clevill), i de formes dialectals del Nord del Principat en -eya i -(y)a, que ens tornen a fer pensar en un ètímon en -CULA, -U, com el cast. *quebraja, resquebrajadura*, majorment tenint en compte que en el nostre substantiu el significat tira més a la índole de 'esclètxa', 'badaloc', cast. *resquebrajadura*, que no pas a la mena de les coses rublertes o cosides de foradets. I això és tan fort que cal trobar-ne una explicació.

Sembla que s'ha de cercar de la banda de les contaminacions o encreuaments de mots: influències que són corrents i fins inevitables quan es tracta de parònims amb sentits pròxims. I de fet hi ha un *creballa* i un verb *creballar-se*, que tenen aquest altre matís semàntic, i la -yl- antiga, que ens posaven en embaràs.

Creballa en el capcinès de Formiguera, i a Serrallonga de Vallespir (AlcM), per a «esclètxa, cast. *raja, heudidura*; *escarbella* (< *skrab-*), Saïset (Catalanades, 160); i el verb *creballar-se* per 'clivellar-se la terra' apareix en llenguatge i data tan venerables com els de Llull: «la terra se fen e s *creballa* per la gran calor del sol» (citada per AlcM del *Llibre de Contemplació*); a Sta. Coloma de Tuïr sento «se va *skərbálá* per 'esquerdar, esbardellar' (1960); i, d'altra banda, *eskrebáles* són les clivelles de les geleres de les Malèides, a Senet i a Aneto (1957). Ja en tindriem ben bé prou, fins i tot si no fos ben visible, com la millor garantia, que supleix amb avantatge una més àmplia documentació, la derivació del verb *crebar*, al costat de *crebament, escribar* (ll. CREPARE), tan sovint testificats en textos catalans dels Ss. XIV i XV; salta a la vista que així tenim la prolongació dels cast. *quebraja, resquebrajadura, resquebrajarse*, i amb el mateix sentit (veg. DCEC, s. v. *quebrar*).

Serà, doncs, legítim d'endevinar que les formes amb *l* de tipus antic -ll- (ll. -ELLU) vénen de *crivellat*, CRIBELLARE, que d'aquest surt també la *é* tònica predominant en el mot, i la -v- labiodental, i que aquest ha donat els significats del tipus 'foradet', 'cosit o rublert de petits traumes', mentre que d'altra banda els significats d'«esclètxa», 'séc més o menys profund' però 'longitudinal, rectilini', es deuen a la influència del quasi sinònim *creballa, creballar-se*, i que a aquest es deuen també les formes amb -yl- o en -ill (que pressuposa -CL- de -ICULU, -ACULA, i no pas -ELLU). Però els dos troncs etimològics, tan íntimament pròxims, es van refondre i interpenetrar, convivint en la mateixa llengua, en el curs dels segles.

Completem ara la doc. de les formes catalanes. En terres valencianes *clevill* és un mot arrelat i general. Ja Carles Ros, dicc. de 1764: «rendija, hendrija, la abertura peçueña que se haze en la madera de las puertas y ventanas, o en las paredes y tabiques, de

ordinario se dize *clebill*: estíendese también a frutas, brevas, peras, higos, manzanas»; ell ho escriu amb -b-, p. 32 (com a apitxat de l'Horta), però *clevill* ell mateix a la p. 77; però Sanelo, com a home que és de Xàtiva i que per tant no vacilla en aquest punt, dóna només «*clevill*: badall: rendija de paredes, puertas o frutas» (i, f° 36v1, 57v1). La labiodental sembla ser unànime allà on es distingeix: *clevill* escriu JGiner i March («El Camí», 14-iv-1934), i *clevill* vaig sentir a Elx (1963), amb -v- també a Bellús de Xàtiva (1962), i així ho escriu el castellanenc Porcar (BSCC xiv, 245; xvi, 32). En una part de les formes, hi ha *kla-* amb -a-: així vaig sentir-ho a Alcalà de Xivert, Montroi (1962) i Bellús (*asklavilč* pl.) i així ho escriuen Joan Porcar i Ga. Girona.³ Per un passatge de Carles Salvador veiem que es pot tractar d'un interstici més aviat minso: «el peu que me sostenia esbarà: baixí vertical uns pams i, com que les mans buscaren les herbes d'un *clevill*, vinclejà el meu cos» («Acció Val.», 20-I-1931: es deu entendre 'brandà', quasi 'fimbrà').

Ara bé si -ill, ja pel seu vocalisme, suposa -ICULU (no -LL-), formes paral·leles si bé femenines ressorgeixen en el Nord del Principat, on les tenim de primera mà; hi ha allà, almenys, la -y- que suposa -CL-, i si bé ja no és *í* tònica, es tracta de *è* oberta, que en cat. or. postula -ICULA: el DAG. dóna una *escaliveya* a Bages i Osona, on és manifesta l'alteració de *les escliveyes* < *les cliveyes*; però si aquí, com en valencià, tenim la forma amb *cl-*, jo mateix vaig anotar una forma quasi igual però amb *cr-* i amb l'inequívoc timbre obert de la *e* tònica: «una lleva⁴ és una *skribéya* entre dues roques», Calldetenes (Vic), 1935; i a Setcases: «van matar un francès i van tirar-lo en unes *clives* de roques» (*klébias*, 1936),⁵ i amb això ens hem acostat tant a la forma del val. *clevill*, que en realitat no és més que el femení corresponent *clivyla* (a l'alta vall de Camprodon encara -yl- sona -y-). El dicc. de Belvitges deu fundar-se en una cosa així en registrar «*clivilla*: esclètxa, obertura; resquebra(ja)dura, grieta; *hiatus*» (que Lab. va respectar si bé preferint-li *clivella*).⁶ I això sembla estendre's poc o molt fins a l'Alt Aragó, per més que allà feblement representat; de tota manera hi vaig anotar *Las Clevillas*, nom propi d'una partida a Biescas de Tena, entremig de les Roques del Penar i les de *La Riba* (1966).

En totes aquestes formes hem de veure, doncs, l'empremta de la influència de *crebayla* CREPACULA. Ja no és tan segur, però més aviat em decanto a creure, tenint en compte l'índici semàntic, i la coincidència en el gènere masculí, el balear *crivell*, puix que el sentit es «obertura estreta i llarguera produïda a un cos per vellura, sequedat, malaltia», i em decanto a creure que hem d'admetre sobretot o únicament *cr-* a totes tres illes (en això coincideixen AMAlcover, Roca i Seguí i PzCabrero; *clivell* en M.ª Ant. Salvà potser ja està sota la influència del parlar koiné): eiv. «*crivell*: rendija» (PzCabrero); ja l'usava l'humorista mall. GRoca i Seguí, c. 1790 (potser figurat 'lloc, manera d'esmunyir-se'): «mes prest trobaren forat / aquestes monjes o aranyes, / que forat per hon sortir / als amantes